

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

לעילוי נשמת

ר' גרשון ב"ר יצחק אהרן הלוי הורביץ ז"ל

מתי החדש מותר באכילה

דעת חכמים.

< לדברי רב ושמואל.

בזמן שבית המקדש קיים, הקרבת מנחת העומר מתירה את התבואה החדשה. [והרחוקים שאינם יודעים מתי קרב העומר, מותרים באכילת החדש מחצות, כי ידוע שאין ביי"ד מתעכבים מלהקריב את העומר אחר חצות]. ובזמן שאין בית המקדש קיים, הגעת יום ששה עשר בניסן, מתירה את התבואה החדשה, [כשהאיר היום והנצה החמה]. שכן בכתוב האוסר אכילת חדש, "וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ", נזכרו שני זמנים לאיסור, (א) "עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה", (ב) "עַד הִבִּיאָכֶם אֶת קַרְבְּן אֲקִיכֶם", ועל כרחך, הזמן השני, שהוא הבאת מנחת העומר, הוא בזמן שבית המקדש קיים, שניתן להקריב את העומר, והזמן הראשון, שהוא עצם היום אף בלא קרבן, הוא בזמן שאין בית המקדש קיים, שאי אפשר להקריב את מנחת העומר.

וכל זה מעיקר הדין, אבל משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי, שאף על פי שמהתורה החדש מותר בבוקרו של יום ששה עשר בניסן, מתקנת חכמים הוא יהיה אסור כל היום, ולא יהא מותר אלא בלילה, והטעם לכך, כי אם בכל שנה משנות החורבן יאכלו חדש מבוקרו של יום ששה עשר, יש לחוש, שכשמהרה יבנה בית המקדש, יטעו הכל, ויאכלו חדש מהבוקר כמו בשנים הקודמות, ובאמת כשיבנה בית המקדש, אין לאכול חדש אלא אחר הקרבת מנחת העומר, וכדי שלא תבוא תקלה כזו כשיבנה בית המקדש, אמרו, שבכל השנים לא יאכלו חדש כלל כל אותו היום.

< ולדברי רבי יוחנן וריש לקיש.

בכל זמן, אף כשבית המקדש קיים, בהאיר היום של ששה עשר בניסן, אף קודם שקרבה מנחת העומר, הותרה אכילת התבואה החדשה, שנאמר, "וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה", ומה שנאמר בכתוב, "עַד הִבִּיאָכֶם אֶת קַרְבְּן אֲקִיכֶם", אינו מעכב את היתר אכילת העומר, אלא הוא מצווה בלבד, ולכן, לכתחילה אין לאכול חדש קודם הקרבת העומר, אף שבאמת היא כבר מותרת מהנץ החמה.

ולדעה זו, כן הדין גם אחר החורבן, ואף שכשבכל השנים, יתרגלו לאכול חדש מהבוקר, ואם כן, עלולים לטעות כן גם כשיבנה המקדש, ולא ימתינו להקרבת העומר, מאחר שאין כאן חשש איסור, אלא חשש של ביטול מצווה לכתחילה בלבד, אין לגזור על כך.

דעת רבי יהודה.

בזמן שבית המקדש קיים, הקרבת מנחת העומר מתירה את התבואה החדשה [והרחוקים שאינם יודעים מתי קרב העומר, מותרים באכילת החדש מחצות, כי ידוע שאין ביי"ד מתעכבים מלהקריב את העומר אחר חצות]. ובזמן שאין בית המקדש קיים, אין התבואה החדשה מותרת אלא בגמר יום ששה עשר בניסן. שכן בכתוב האוסר אכילת חדש, "וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ", נזכרו שני זמנים לאיסור, (א) "עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה", (ב) "עַד הִבִּיאָכֶם אֶת קַרְבְּן אֲקִיכֶם", ועל כרחך, הזמן השני, שהוא הבאת מנחת העומר, הוא בזמן שבית המקדש קיים, שניתן להקריב את העומר, והזמן הראשון, שהוא כל יום ששה עשר בניסן, הוא בזמן שאין בית המקדש קיים, שלא הקריבו את מנחת העומר.

ולדברי רבי יוחנן וריש לקיש, גם רבן יוחנן בן זכאי סבר כן, וזהו ששנינו, משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי, שיהא יום הנף כולו אסור, כלומר מאחר שאחר החורבן החדש אסור מהתורה כל היום, עמד רבן יוחנן בן זכאי ודרש

זאת לרבים, לתקן את דרכם ממכשול אכילת

איסור.

הנהגת האמוראים בעניין

אכילת חדש בחו"ל אחר החורבן

לדעת רבנן דבי רב אשי – (א) הלכה כחכמים וכדברי רב ושמואל, כלומר, מהתורה, אחר החורבן, החדש מותר בבוקר ששה עשר בניסן, אבל מתקנת רבן יוחנן בן זכאי הוא אסור כל אותו יום. (ב) חדש אסור בחו"ל מהתורה כמו בארץ. (ג) אף שלעניין חשש איסור תורה, בני חו"ל חוששים לספיקא דיומא, כלומר אף על פי שהם מונים אי ניסן ביום שלושים של אדר, לעניין חשש איסור תורה, יש להם לחוש שמא באמת לא נתקדש החודש ביום שלושים של אדר אלא למחרת, ונמצא שמה שהם מונים ששה עשר בניסן, הוא באמת חמישה עשר בניסן, [ולכן נוהגים יומים יום טוב], ומהטעם הזה אין החדש מותר להם בבוקר ששה עשר בניסן לחשבונם, אלא בבוקר שבעה עשר בניסן לחשבונם, שמא באמת רק היום הוא ששה עשר בניסן. מכל מקום אין לאסור את החדש כל יום שבעה עשר לחשבונם עד הלילה, מחמת תקנת רבן יוחנן בן זכאי, שגזר שכל יום ששה עשר החדש אסור באכילה, כי תקנת רבן יוחנן בן זכאי לא היתה אלא לאסור יום ששה עשר ודאי, ולא יום שהוא ספק יום ששה עשר ספק שבעה עשר. ולכן **בבוקר יום שבעה עשר היו אוכלים מן החדש**.

ולדעת רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע – (א) הלכה כרבי יהודה, שאחר החורבן, מהתורה החדש אסור כל יום ששה עשר. (ב) אין החדש אסור מהתורה אלא בארץ ישראל, אבל בחו"ל הוא אסור רק מדברי חכמים. (ג) מאחר שאיסור חדש בחו"ל הוא רק מדברי חכמים, מותר לאוכלו במוצאי ששה עשר לפי חשבון בני חו"ל, ואין לחוש שמא לא נתקדש החודש ביום שלושים לחודש אדר אלא ביום שלושים ואחד לחודש אדר, והיום היה חמישה עשר בניסן, כי בדבר שאסור מדברי חכמים בלבד, אין להחמיר מחמת הספק. ולכן **במוצאי ששה עשר בניסן היו אוכלים מן החדש**.

ולדעת אביו של רבינא [כפי שאמו של רבינא אמרה לרבינא] – (א) הלכה כרבי יהודה, שאחר החורבן, מהתורה, החדש אסור כל יום ששה עשר. (ב) החדש אסור מהתורה בין בארץ ישראל ובין בחו"ל. (ג) מאחר שאיסור חדש בחו"ל הוא מהתורה אסור לאוכלו במוצאי ששה עשר לחשבון בני חו"ל, כי יש לחוש שמא לא נתקדש החודש ביום שלושים לחודש אדר אלא ביום שלושים ואחד לחודש אדר, והיום היה חמישה עשר בניסן, כי בדבר שאסור מדברי חכמים בלבד אין להחמיר מחמת הספק, ורק במוצאי שבעה עשר בניסן לחשבון בני חו"ל שכבר ודאי עבר יום ששה עשר בניסן מותר לאכול מהחדש. ולכן **רק במוצאי שבעה עשר בניסן היו אוכלים מן החדש**.

מתי מותר להקריב מנחות מהחדש

לעיל נתבאר, שהקרבת מנחת העומר בפסח, מתירה לכל ישראל לאכול מתבואה חדשה.

וכל זה לעניין אכילת הדיוט במדינה, אבל המנחות אינן קרבות מן החדש, אלא אחר הקרבת שתי הלחם, שהם מתירים את החדש במקדש, והטעם לכך, כי שתי הלחם נקראו "מִנְחָה תְּדֻשָּׁה", ללמד, שתהא המנחה הראשונה למנחות הבאות מן החדש.

ומכל מקום כל זה לכתחילה, אבל בדיעבד, אם קרבה מנחה מן החדש קודם הקרבת שתי הלחם, אם כבר קרבה מנחת העומר, מאחר שעל ידה הותר החדש במדינה, בדיעבד הותר גם במקדש והמנחה כשרה.

השמח על שהשיב את הזקן

רבי טרפון התקשה בדין הנ"ל, מדוע בדיעבד, אם הביא מנחה מן החדש קודם הקרבת שתי הלחם, היא כשרה. ואינה כמנחה שבאה מן החדש קודם הקרבת העומר שהיא פסולה.

ואמר לפניו יהודה בר נחמיה את הטעם הנ"ל, [הואיל וכבר הותר החדש להדיוט].

שתק רבי טרפון [שלא ידע טעם לדבר]. וצהבו פניו של (רבי) יהודה בן נחמיה משמחה, על שידע להשיב דבר שהיה קשה לרבי טרפון.

אמר לו רבי עקיבא, יהודה, צהבו פניך שהשבת

את זקן, תמהני אם תאריך ימים.

ואמר רבי יהודה ברבי אלעאי, אותו הפרק פרס הפסח [שתי שבתות קודם הפסח] היה, וכשעליתי לעצרת, שאלתי אחריו, יהודה בן נחמיה היכן הוא, ואמרו לי, נפטר והלך לו.

הבאת בכורים מן החדש

כבר נתבאר, שהחדש אסור להדיוט עד הקרבת העומר, ולגבוה עד הקרבת שתי הלחם.

ולפיכך, לכתחילה אין להביא ביכורים של מיני דגן אלא אחר שקרבו שתי הלחם והותרו לגבוה.

ובדיעבד אם הביא קודם לכן, אחר הקרבת העומר, שהותרו להדיוט, גם כן הם כשרים.

אבל אם הביא קודם להקרבת העומר, שהם אסורים לכל, הרי זה פסול.

וכל זה בבכורים של מיני דגן, אבל ביכורים של פירות האילן, שלא נאסרו כלל, אם הביא אף קודם לכן, גם כן כשר.

בעי רמי בר חמא שתי הלחם

מהו שיתירו שלא כסדרן

רמי בר חמא הסתפק, האם שתי הלחם מתירים תבואה למנחות, רק אחרי שהותרה לכל על ידי העומר, [שהיתה קיימת קודם העומר, ותחילה התיר אותה העומר לכל, ואחר כך התירו אותה שתי הלחם למנחות], או ששתי הלחם מתירים תבואה למנחות, גם כשתחילה קרבו שתי הלחם, [ואז עדיין היתה אסורה לכל, וגם למנחות, כי עוד לא הותרה על ידי העומר, ודבר שאסור להדיוט אסור לגבוה], ואחר כך קרב עליה מנחת העומר, [והתירה אותה לכל], כי מאחר שכבר קרבו עליה שתי הלחם, עתה שקרבה גם מנחת העומר, מיד התבואה מותרת גם לגבוה.

מנחת העומר באה מהשעורים

לדעת רבי אליעזר – דין זה, שמנחת העומר באה מהשעורים, למד בגזרה שווה, שכן פרשת מנחת ביכורים שבתחילת ספר ויקרא [וְאִם תִּקְרִיב מִנְחַת בְּכֹרִים לַה' אָבִיב קְלוּי...] מדברת במנחת העומר, ונאמר בעניין "אָבִיב", וכן נאמר במכת ברד שהיתה במצרים, "כִּי הִשְׁעֲרָה אָבִיב", וכשם ש"אָבִיב" האמור במצרים הוא בשעורים, כך ה"אָבִיב" האמור במנחת העומר הוא שעורים.

ולדעת רבי עקיבא – דין זה שמנחת העומר באה מן השעורים, למד בבניין אב, שכן מצינו במנחות יחיד, מנחת חובה מחטים [מנחת חוטא], ומנחת חובה משעורים [מנחת סוטה], והוא הדין לציבור, שמביאים מנחת חובה מחטים [שתי הלחם], שיביאו מנחת חובה משעורים, ואם כן, מנחת העומר שלא נתפרש ממה באה, היא המנחה הבאה משעורים.

דבר אחר – על כרחך מנחת העומר באה מן השעורים, שהרי בשתי מנחות נאמר שיבואו ראשונות מן החדש, במנחת העומר נאמר, "וְהִבֵּאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קִצְיֶרְכֶם אֶל הַפֶּהוּ", ללמד, שתהא תחילה לתבואה החדשה, וכן נאמר בשתי הלחם, "וּבְיוֹם הַבְּכֹרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֻדְשָׁה", ללמד שתהא המנחה בכורה לתבואה החדשה, ולא יתכן שיבאו שתי המנחות מן החטים, שאם כן רק הראשונה היא מנחה ראשונה מהחדש, ומאחר שבשתי הלחם מפורש שבאות מן החטים, שנאמר בהם "סִלַּת", [וסולת היא מחטים], על כרחך מנחת העומר באה מן השעורים.

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

תרומות והנצחות:

הורביץ. בנק פאגי (52). סניף 183. חשבון 654248

[פתרון לבעלי חשבונות מוגבלים](#)